

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH STŘEDNÍ EVROPY

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH
STŘEDNÍ EVROPY

GRADA PUBLISHING

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

A photograph of two hikers with large backpacks walking across a grassy hill. The sky is filled with large, white, fluffy clouds, and the overall scene is bright and airy. The hikers are silhouetted against the sky, and the grass in the foreground is a vibrant green.

BUSHCRAFT V PODMÍNKÁCH
STŘEDNÍ EVROPY

SURVIVAL

Bushcraft v podmínkách střední Evropy

Maciej Fink-Finowicki

Přeloženo z polského originálu **Survival. Bushcraftowa podróz życia**
vydaného v roce 2022 v Polsku nakladatelstvím Wydawnictwo SBM sp. z o.o.

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 601
jako svou 9152. publikaci

Překlad Stanislav Komárek
Redakce a korektura textu Milan Bronclík
Odpovědný redaktor Martin Jun
Grafická úprava a sazba Miroslav Ferdinand
Počet stran 192
První vydání, Praha 2024
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín

Pro české vydání byly doplněny fotografie na str. 186 (© Tomáš Lokša)
a 187 (© František Jaskula, Správa CHKO Beskydy).
Všechny ostatní snímky pocházejí z archivu autora: © Maciej Fink-Finowicki.

The original title: SURVIVAL
© Copyright for the text and illustrations by Wydawnictwo SBM sp. z o.o.

Czech translation © 2024 Grada Publishing, a.s.
All rights reserved

ISBN 978-80-271-7153-8 (ePub)
ISBN 978-80-271-7152-1 (pdf)
ISBN 978-80-271-3951-4 (print)

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy:

Některé informace a reálie byly upraveny tak, aby odpovídaly situaci v České republice.
Popisované metody a postupy jsou osobním názorem autora a vydavatel nenese odpovědnost za jejich uplatňování v praxi.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.
Automatická analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Obsah

1. PŘEDMLUVA	9
2. ÚVOD	11
3. PSYCHOLOGIE PŘEŽITÍ	15
4. BIVAK	31
5. OHEŇ	49
6. VODA	73
7. JÍDLO	91
8. VÝSTROJ	111
9. TOPOGRAFIE	167
10. HYGIENA V OUTDOORU	175
11. PŘEDNOSTI, NEBEZPEČÍ, FILOZOFIE	181

*Bushcraft je cesta, nikoliv cíl.
Kráčím po ní klidně a jistě.
Děkuji všem, jež jsem na této stezce potkal.
Zvláštní poděkování patří Bílé paní,
kteřá mě podporuje ve všech mých snahách!*

PŘEDMLUVA

Buď zdrav, cestovateli! Pokud držíš v ruce tohoto průvodce, znamená to, že máš chuť prozkoumávat nové oblasti, poznávat svět a cítit se nezávislý. Jsi tady správně. Krok za krokem tě uvedeme do světa bushcraftu, ukážeme ti, jak si poradit v outdooru a jak zažít radost ze setkání s divokou přírodou, a pomůžeme ti strávit volný čas komfortně a především bezpečně. Vydej se s námi na survivalové dobrodružství!

Já, Maciej „Żbik“ (Divoký kocour) Fink-Finowicki, autor této příručky, a Sebastian „Niedźwiedz“ (Medvěd) Kostański, můj tematický poradce a konzultant, tě ujišťujeme, že všechno, co si zde přečteš, je obrázkem našich znalostí a zkušeností. Námi poskytnuté rady a tipy ti otevřou zcela nové možnosti, jak trávit čas s přáteli, s blízkými nebo i o samotě. Ukážeme ti náš svět – čím nás baví, proč je pro nás důležitý a jak se v něm bez úhony pohybujeme.

Knihu věnujeme všem, kdo jsou nakloněni získávání nových znalostí, lidem, kteří milují přírodu a chtějí bezpečně cestovat a objevovat nové světy. Tato publikace je coby manuál bushcraftu a survivalu určena jak těm, kdo teprve začínají prožívat své lesní dobrodružství, tak pokročilým průzkumníkům rozlehlých zelených oblastí naší planety. Můžeš si všechno vyzkoušet v bezpečných domácích podmínkách a inspirovat se obsahem knížky, anebo si ji přibalit do batohu, aby ti sloužila na cestách jako podpora a nápověda. A nejlépe se ti bude číst, když se budeš bezstarostně pohupovat v hamace, poslouchat šumění lesa a cítit vůně přírody.

ÚVOD

Než se nadobro pohroužíme do lesa informací, houští znalostí a světla outdoorových poznatků, stanovme si určitý významový řád, aby vyprávění plynulo hladce a nenaráželo na útesy nepochopení. SURVIVAL. BUSHCRAFT. WOODCRAFT. OUTDOOR. Jsou to synonyma, nebo doplňující se termíny? Kolik z toho je přežití a kolik turistika? Žádná jediná oficiální definice neexistuje. V závislosti na kontextu mohou být tyto výrazy použity v různém významu. Abychom zachovali soudržnost našeho vyprávění a s přihlédnutím k našim zkušenostem a chápání tématu však navrhuje přijmout jistá vysvětlení. **SURVIVAL:** souhrn činností, znalostí a dovedností zaměřených na přežití v každé situaci a při jakémkoliv ohrožení. Přežití je výsledným a prvořadým cílem – bez ohledu na náklady, předpisy nebo morální hlediska. Takto chápaný survival se

může týkat přežití mimo civilizaci, ale můžeme hovořit rovněž o městském, vojenském, postapokalyptickém, finančním nebo politickém přežití... Přežití jako takové je jádrem našeho manuálu, kolem kterého se budeme pohybovat v širších souvislostech.

BUSHCRAFT: veškerá kultura chování a využívání svých dovedností v přírodě. Pohybujeme se v ní za pomoci našich znalostí přírodních zákonů a procesů, které v ní probíhají. Tyto znalosti spolu s empatií využíváme jako svou silnou stránku. Respektujeme zelený svět, který nás obklopuje, i jeho obyvatele, protože víme, že i my jsme jeho součástí. Bushcraft je tudíž širší pojem než survival a také komplexnější. Zaměřuje se na poznání a harmonické soužití, poskytuje relaxační hodnoty, ačkoliv samozřejmě využívá prvky survivalu, jejichž úroveň a etika jejich užívání ovlivňují kvalitu bushcraftové kultury.

WOODCRAFT: všechny procesy a činnosti prováděné v rámci průzkumu a poznávání nových oblastí za účelem jejich osídlení a dlouhodobého využívání. Používá filozofii bushcraftu a prvky survivalu, přestože se ve skutečnosti jedná o historicky starší pojetí. S ohledem na hlavní cíl woodcraftu je nejlepší popsat ho jako komplexní způsob života a přežití s využitím veškerých dostupných vědomostí a zkušeností. Severoameričtí trapeři a osadníci, kteří během kolonizace kontinentu pronikali na západ, využívali právě woodcraft.

OUTDOOR: všechny mimoměstské aktivity. Zahrnuje nejen bushcraft a survival, ale také široce pojatou turistiku, sporty, horský trekking, jízdu na koni a všechny druhy aktivního trávení volného času. Nemá vlastní etické konotace ani okruh

používaných znalostí a dovedností, normy chování pak odpovídají konkrétní disciplíně, která je v danou chvíli praktikována. Outdoor je často používán jako synonymum pro bushcraft, či dokonce pro turistiku, jde však o širší pojem. Hlavním cílem outdooru je zábava a seberealizace.

EDC: zkratka anglického pojmu *Every Day Carry*, který lze jednoduše přeložit jako „každodenně nošené vybavení“. Jedná se o malý balíček připínaný na batoh, nošený v kapse nebo jako ledvinka kolem pasu a obsahující nejužitečnější věci – potřebné každý den, a nejen při outdooru. Sada EDC by měla mimo jiné obsahovat: multifunkční nůž, obvaz, základní léky, svítilnu, zapalovač nebo sirky, podpalovač, silonový vlasec, drát, nabíječku, powerbanku, rezervní platební kartu a nevelkou hotovost. Výběr vybavení pochopitelně závisí na životním stylu a potřebách nositele EDC.

Když jsme si už takto vysvětlili významový obsah odborné slovní zásoby, můžeme bez překážek přejít k hlavnímu tématu.

Tak tedy pojďme!

PSYCHOLOGIE PŘEŽITÍ

Pobyt v outdooru – jelikož právě tak většinou nazýváme svět, ve kterém se pohybujeme – poskytuje velké uspokojení, je formou seberealizace a jeho zdravotní přínos i potěšení z tohoto způsobu trávení času lze jen stěží dostatečně ocenit. Vždycky však není pouze příjemný a bezpečný, poněvadž musíme mít na paměti, že síla přírody je obrovská a naše komfortem civilizace ochablá mysl si někdy nepřipustí reálné hrozby. Co tedy dělat v nouzové situaci? Jak se chovat, jsme-li v divočině a zabloudíme, ztratíme zásoby nebo nás náhlá změna počasí donutí k neplánovanému přenocování? Právě tady se schopnost přežití ukáže jako doslova neocenitelná.

Určitě se ptáš, co je v takovýchto náročných situacích nejdůležitější. Jakou si koupit bundu, aby nepromokla? Jaké boty? Batož turistický, nebo vojenský? A kolik peněz utratit za nůž...? To všechno jsou důležité součásti výstroje, které zanedlouho probereme podrobněji. Pamatuj si však, že pro tvou bezpečnost v lesích a zvládnání problémů v nouzových situacích je klíčové to, co máš v hlavě.

PAŁKIEWICZOVA PYRAMIDA

Jacek Pałkiewicz, významný cestovatel považovaný za jednoho z nestorů polského survivalu, sestavil pyramidu přežití. Věnujme jí nyní pár slov.

MOTIVACE A VŮLE K PŘEŽITÍ

Motivace a **důvtip** jsou nejdůležitější součásti tvého vybavení. Nikdo a nic ti je nevezme – vždycky je máš u sebe, ve své hlavě a duši. Nezapomeneš je doma, neztratíš cestou. Musíš si jen uvědomit, jak jsou důležité. Bez motivace a náležitého myšlení není ani ta nejlepší výstroj k užitku. A právě proto je síla ducha základnou naší pyramidy přežití.

Jaká může být tvoje motivace? Přirozeně touha přežít, atavistický instinkt přežívání. Jedná se o jeden z nejsilnějších psychologických motivátorů, instalovaný v našem vlastním „naprogramování“ přírodou. Existuje však něco, co působí ještě silněji – mocný nástroj, potvrzený analýzou tisíců extrémních událostí a zprávami z mnoha katastrof. Je to touha znovu spatřit své blízké, rodinné vazby nebo prostě láska. Motivováni tímto silným citem jsme schopni, jak se říká, hory přenášet. A tato emoce se nejsilněji projevuje v mechanismu **vůle k přežití**.

ZNALOSTI A DOVEDNOSTI

Je-li dobrá motivace – palivo pro naši vůli k přežití –, je také zapotřebí vybavit se druhou nejdůležitější věcí pro přežití, konkrétně **znalostmi** a **dovednostmi**. A právě zde přicházíme s naší příručkou. Znalosti jsou veškeré informace, které získáš po přečtení této knížky, ale také všechno, co si osvojíš v kurzech přežití, ze spolehlivých internetových zdrojů nebo z jiných publikací. Je to tvoje příruční knihovnička – tvá zásobárna vědomostí.

TRÉNINK

Jestliže CHCEŠ (motivace) a víš JAK (znalosti), je dalším dílkem skládačky **trénink**. A proto zdokonaluj prvky systému přežití, kdykoliv máš možnost! Nestačí vědět, jak zapálit oheň v mokřém lese, a velmi to chtít, je také třeba, aby se tato dovednost stala navyklým úkonem, aby se vžila v desítkách, stovkách opakování. Někdy ti může takovýto trénink v extrémní situaci zachránit život, například pokud se snažíš zapálit oheň v podmínkách podchlazení, kdy se počítá doslova každá minuta.

VÝSTROJ

Posledním prvkem v naší pyramidě přežití je **výstroj**. Vůbec ji nemusíš mít u sebe, pokud tě život zaskočil v extrémní situaci, například v důsledku katastrofy... Mohl jsi ztratit batoh s výstrojí při přechodu přes divokou řeku... Ale když máš **MOTIVACI** a **ZNALOSTI** podpořené **TRÉNINKEM**, vyrobíš si chybějící nůž z kamene, nádobku ze stromové kůry a provaz z kořenů. Předpokládáme však, že nejčastěji se v lesním prostředí nacházíš z vlastní vůle, a tedy připraven. Proto v jedné z kapitol budeme detailně řešit výstroj, pomůžeme ti vybrat batoh, boty a také třeba nůž...

Ukažme si nyní účinnost pyramidy přežití na příkladu – půjde to snadněji pochopit a uložit si to do paměti. Pokud potřebuješ něco svázat, například kmínky podpírající přístřešek, s motivací to svedeš bez znalostí, jak se to dělá, dokonce i bez tréninku. A co více – zvládneš to i bez vybavení (provazu) metodou pokusu a omylu s vyžitím toho, co máš po ruce. Uvážeš

obyčejný uzel, nikoliv nejlepší uzel v dané situaci. Bude tě to stát spoustu práce a nervů. A nebude to nejlépe provedená práce. Avšak... vyřešíš problém.

Ohebné šlahouny nahradí provaz

A teď si tu pyramidu v duchu otoč a analyzuj stejnou situaci ještě jednou. Jestliže ti schází motivace (základna pyramidy), tak ani nehneš prstem, přestože budeš vědět, jak na to, a natrénoval sis to. Také můžeš mít ten nejlepší provaz na světě, ale bez motivace, která je startérem každé činnosti – koneckonců nejen v terénu –, tvůj problém stejně zůstane nevyřešen.